

Izšla vsak dan razen
nedelj in praznikov.
Izšla vsak dan razen
nedelj in praznikov.

CHICAGO, ILL., četrtek, 7. oktobra (October 7), 1926. Subscription \$3.00 Yearly STEV.—NUMBER 235

Detroitске cerkve zaprte delavskim voditeljem!

Društvo krščanskih mladeničev in deset protestantskih cerkva odredko govornico Green in drugim voditeljem konvencije na ukaz trgovske zbornice. S tem so cerkve zopet pokazale, da so v službi kapitalizma.

Detroit, Mich. — Ameriška delavska federacija je prišla v konflikt s protestantsko cerkveno skupnostjo v Detroitu. In cerkev je zopet pokazala, da je v službi sovranih organiziranega delavstva.

William Green, predsednik A. F. of L., in drugi voditelji federacije so bili povabljeni, da prisostvovali nedeljo govore v desetih protestantskih cerkvah v Detroitu; Green je imel govoriti pred Društvom krščanskih mladeničev (Y. M. C. A.). V torek so pa bili voditelji obveščeni, da se vsa vabila preklicana, razen enega. Direktorji dvorane Y. M. C. A. so sklenili, da ne dajo Greenu shoda.

Pozneje se je izvedelo, da so pastori in direktorji Y. M. C. A. preklicali vabila na zahtevo trgovske zbornice v Detroitu. Glasilo trgovske zbornice "Detroitian" je takoj drugi dan po ovrženju konvencije napadlo Greena in federacijo sploh radi nepovedane kampanje za organiziranje avtomobilskih delavcev v Detroitu; obenem je glasilo postopoma proti pastorm, ki so dali svoje cerkve delavskim voditeljem na razpolago. Iz tega je sledila akcija kapitalističnih magnatov, predvsem Henry Forda, ki je industrijski kralj v Detroitu, da so prepovedali voditeljem federacije delati organizatorično kampanjo v cerkvah.

William Green je nato izjavil, da je bila že od nekdaj navada, da so predstavniki federacije govorili v cerkvah tistega mesta, kjer se vrši konvencija. Mesto Detroit pa je naredilo izjemo in s tem pokazalo, da so cerkve tega mesta pod kontrolo trgovske zbornice. Niti delavci, niti cerkve v Detroitu ne morejo biti svobodne, dokler so pod takim sebičnim vplivom.

Edini pastor, ki ni odpovedal vabila, je Reinhold Niebuhr, župnik Bethel evangelistične občine. Ta pastor je rekel: "Vsa Amerika opazuje protestantske cerkve in njene odnose na nam organiziranemu delavstvu. Cerkev je obtožena, da je v službi delodajalcev. Sedanji slučaj v Detroitu bo v obeh marsikoga podpiral obtožbo."

Na tokrovi popoldanski seji konvencije je delegacija iz New Yorka poskušala pridobiti federacijo za demokratsko politiko. Predložila je resolucijo za odobrenje predsedniške kandidature newyorškega gubernorja A. E. Smitha. Resolucija je bila brez debate izročena resolucijskemu odboru.

Prilika demokratične burbonice kot republikanske starogardnice je spet prišla na Nagenta, da naj umakne svojo kandidaturu, da zmaga Samuels. Neestrnarska liga in strokovno organizirano delavstvo tudi podpira Samuela. Ampak Nugent vztraja in noče odložiti kandidature.

Hči Johna Browna umrla. Eureka, Cal. — Mrs. Annie Brown Adams, edina živeča hči slavnega Johna Browna, je umrla 5. oktobra v starosti 87 let. John Brown je bil obesen v Virginiji, ko se je z orožjem boril za svobodo zamorskih sužnjev pred več kot 70 leti.

Helena, Mont. — Sodnik na okrajnem sodišču v Plentywoodu, Mont., je na zahtevo bankirjev v Minneapolisu izdal sodnijsko prepoved proti farmarjem v Raymond, ki ne smejo odpeljati pridelka s farme Melvin Grandruda. Ta sodnijska prepoved je bila izdana, ker so farmarji dali šerifovemu deputatu izpiti eno pinto ricinovega olja, ko je prišel na Grandrudovo farmo, da ga spodi z nje, ker so bankirji odpovedali vknjižbo na posojilo.

Farmarji naglašajo, da Grandruda ni imel vknjiženega dolga na pridelku, in zato bi se mu moralo dovoliti, da pospravi pridelke s polja, preden ga izženejo s farme.

Ko se je v okolici izvedelo, da je bila izdana sodnijska prepoved proti farmarjem, takrat je začelo med njimi. "K vragu s sodnijsko prepovedjo" so rekli farmarji, "prinesite ricinovo olje." Zbralo se je od 400 do 500 farmarjev in kravarjev, ki jih je spremljalo do dve sto žensk, na Grandrudovi farmi. S sabo so pripeljali mlatišne in druge stroje, da omlatijo pšenico, ki je zrastle na sto akrih. Pokosili so afalfo in seno, izkoplali kompir, in preden je bila noč, je bilo delo končano. Zenske so prinesle jestvine s sabo. Pekle in cvrle so v kuhinji in po končanem delu je bil fin banket na farmi. Tu je bil siromašen farmar, na katerega domu je visel vknjižbeni dolg. Veliki bankirji so ga skušali s pomočjo sodišča opleniti za njegov pridelok. Prišli so pa odločni farmarji, da siromak dobi pravico po njihovem umevanju pravice. Ti farmarji so priznali zakon, češ, da imajo bankirji pravico vzeti farmarju svet, nimajo pa pravice do njegovega pridelka. In tako so ti farmarji omlatili pšenico, pokosili afalfo in seno in izkoplali kompir. Zvečer so pa vse odpeljali s farme in bankirji so se obrnili pod nosom za pridelok, ki so ga mislili vzeti siromakom farmarju. Prihodnji dan je sodnik izvedel za dogodek. Odložil se je, da ne izreče trajne sodnijske prepovedi ampak je še začasno umaknil.

\$100,000 stavkujočim rudarjem na Angleškem

Toliko se dala Ameriška delavska federacija. Passaški stavkarji dobe \$50,000 podpore, newyorški krojači pa \$40,000.

Detroit, Mich. — Daniel J. Tobin, blaginjak Ameriške delavske federacije, je dejal v svojem poročilu na 46. redni konvenciji, da federacija v kratkem pošlje nadaljno vsoto finančne podpore stavkujočim rudarjem v Angliji. S to vsoto narastejo prispevki federacije in njej pridruženih organizacij na \$100,000. Federacija je že dala \$60,000, rudarska unija \$20,000 in rudarska unija iz Illinois \$5000.

Dalje je bilo sklenjeno, da stavkujoči tekstilni delavci v Passaicu dobe \$50,000 in krojaški delavci v New Yorku \$40,000 stavkovne podpore.

Španski delavel pomagajo Riveru?

Voditelji socialistične stranke pravijo, da jim je ljubši en nasprotnik kakor skupina starih nazadnjakov.

Madrid, 6. okt. — Španski delavci, ki morajo izbirati med diktatorjem Primo de Riverom in skupino voditeljev starih liberalnih in konservativnih strak, se morda odločijo za diktatorja in podpro njegovo novo zbornico.

Ta paradoksa, čudna in neverjetna kakor je, je prišla iz ust Juliana Besteira, predsednika španske socialistične stranke. Besteiro je dejal sledeče:

"Španska delavska organizacija, ki je poleg cerkve in armade najmočnejša organizirana sila v Španiji, sovraži diktatorja Rivero in niti malo ne odobrava njegove diktature, je iskreno republikanska in zahteva za Španijo demokratsko republiko z delavsko-kmetško vlado na čelu. Ampak če morajo delavci v trenutku izbirati med Riverom in skupino voditeljev starih liberalnih in konservativnih političarjev, kot so grof Romanones, Sanches Guerra in Lerroux, ki zdaj vodijo boj proti Riveru in groze kralju z republiko — dasi niso bili nikdar in niso niti danes v srcu republikanci — tedaj smo socialisti za to, da ostane na krmilu Rivero in izvede svojo novo skupščino. Delavci imamo še v svežem spominu, kaj so vse počeli liberalni in konservativni političarji v imenu stare, zarjavele in nazadnjaške španske ustave. Ako more Rivero zatreto to ustavo, naj jo zatre. Rajši tudi vidimo, da je armada v njegovih rokah kot v rokah starih političarjev. Mi smatramo, da je Riverov režim boljše zlo kot so bili prejšnji režimi; dalje smatramo, da bo Riverova skupščina nov kamen v vodi, po katerem pridemo do nove in boljše ustave in novega ter boljšege režima."

Besteiro je najplavnejši delavski voditelj v Španiji, odkar je umrl Pablo Iglesias.

Bivši senator Pettigrew umrl. Sioux Falls, S. Dak. — Richard F. Pettigrew, prvi zvezni senator iz South Dakote in dolgo let bojevnik za ljudske pravice, je 5. t. m. umrl v starosti 78 let. Pettigrew je stopil v politiko kot republikanec, toda pozneje je rebeliral in bil je izvoljen kot kandidat populistične stranke. Dolga leta je v senatu vodil boj proti denarnim interesom. Med vojno je bil obtožen "izdajstva", toda obtožnica je bila zavrnjena brez procesa. Pettigrew je spisal knjigo "Imperial Washington", v kateri neusmiljeno biča kapitalistični režim.

"KAPITAL BREZ DELA JE NIČ"

To so besede, ki jih je Green zalul delavskim sovraniškom v obraz. — Na konvenciji Ameriške delavske federacije je 614 delegatov in sedem bratahki delegatov.

Detroit, Mich. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je zalul trde, toda resnične besede v obraz sovraniškom organiziranega delavstva, v svojem otvoritvenem govoru na šest in štirideseti letni konvenciji Ameriške delavske federacije.

"Kapital brez dela je nič," je svaril Green protijunjske podjetnike v avtomobilski industriji, katerih častnika trobila v Detroitu kažejo konvenciji strokovno organiziranega delavstva zelo sovražno lice.

"Naj pridejo na naše seje na konvenciji in prepričali se bodo, da nismo divjaki," je nadaljeval Green. "Ako je ljudstvo srečno in je vanj prišel mir, zakaj je ljudstvo izvolilo svojim županom uničnike? Veliko jih je v tej državi, ki žanjejo, pa ne sejejo, toda gibanje strokovno organiziranega delavstva izvrši nalogo, da postane Amerika idealen kraj, da se v njem živi."

Green je naglašal, da kompanijska unija — priključeno redstvo detpolitiki, protijunjskih podjetnikov — pogine, ker je navezana na gospodarje in ne pospejuje intereso delavstva.

Na konvenciji je 614 delegatov in 7 bratahki delegatov, ki prihajajo iz Velike Britanije, Kanade in Mehike. Konvencijo je prišel pozdravit župan John W. Smith v imenu mesta. V svojem govoru je omenil, da je član unije pismonoš in da je bil nekoč poslovni odbornik svoje organizacije. Smith je rekel: "Mi imamo izvrstne podjetnike, toda imamo tudi zelo trmoglave ptičke, in jaz upam, da jih žentleman konvencije malo omehčajo."

Pri otvoritvi je stala blizo platforme in Morris Hillquitta nemška državnozboraka poslanca in socialistka Toni Sender. Kašeje jo je Hillquitt predstavil konvencijemu odboru. Od nje se prikljuje, da kasneje nagovori konvencijo.

Green je kasneje dejal, moj odgovor proti delavstvu sovrane mu tiaku, bi bil lahko bolj močan na izrazih, toda nisem ga hotel posnemati v slabem obnašanju.

Tednik "The Detroitian", organiziranemu delavstvu sovražni list, je nekaj kvasil, da se Detroit izpremeni v drugi Herin. Dnevnik "Detroit Free Press" je naglasil, da bi bil vsak poizkus za ustanovitev lokalnih strokovnih organizacij začetek destruktivnega gibanja, enak napadu na občino, v kateri so delegatje gostje.

Ameriška delavska federacija zdaj šteje 2.813.910 članov. To je 63.887 članov manj kot v letu 1925. To izgubo pa krije suspenzija organizacije železnih pišarjev, ki šteje več ko osemdeset tisoč članov. Rudarska organizacija poroča toliko članov, kot jih je imela na prejšnji konvenciji. Izmed drugih organizacij poročajo nekatere, da so pridobile na članstvu, druge pa, da se je število članov znižalo.

Dvigala se utrgalo; eden ranjen. Chicago. — Včeraj se je v Ashland poslopju utrgalo dvigalo. K sreči ni bilo v njem nobenega kot sam, operator istega, ki pa je dobil le lahke poškodbe. Ponesrečen Carl Carlson je star 40 let.

Agitirajo za nove člane

Viljem dobi pet milijonov dolarjev odpravnine

Pruska vlada se je pogodila s Hohenzollernci glede zaplenjenega imetja. Delavci ogorčeno protestirajo.

Berlin, 6. okt. — Pruska vlada in zastopniki bivše cesarske dinastije so včeraj zaključili pogajanja glede odpravnine, katero zahteva Viljem Hohenzollern in njegova žlahta za konfiscirana posestva in drugo imetje v Prusiji tekem revolucije leta 1918. Pogodba se glasi, da Viljem dobi 20 milijonov zlatih mark (pet milijonov dolarjev) v gotovini, 280.000 akrov zemljišč in tri svoje bivše gradove v Schwesiu, Fuerrathu in Wildenbruchu. Njegov najstarejši sin, bivši kronprinč, dobi grad Oels v Gornji Šleziji. Viljem je zahteval eno milijardo mark in brez malega vse svoje gradove, palače in gledališča, končno pa je pristal na kompromis, ki je zelo lep.

Pogodbo mora še potrditi pruska abornica. Komunistična stranka ogorčeno protestira in sklicuje velike protestne shode in demonstracije v manifestu, ki nosi naslov: "Niti enega vinarja hohenzollernskim roparjem!"

Komunisti naznanjajo, da bodo v zbornici predložili zahtevo za popolno konfiskacijo vseh dinastičnih premoženj in izgon vseh članov dinastij iz Nemčije.

Shodi S. N. P. J. v Minnesoti

Chicago, Minnesota. (Poročila Fr. Klum.) Društva S. N. P. J. v Minnesoti so aranžirala še druge kampanjske shode. Dne 9. oktobra zvečer se bo vršil shod v Keewatinu. Ta shod bo skupen za društvi št. 194 v Keewatinu in št. 350 v Nashwaku. Na shodu bo glavni govornik brat Vincent Calkins, predsednik S. N. P. J. Drugi dan bo shod v Evelethu popoldne, katerega priredijo skupno društva v Evelethu, kakor je bilo že poročano. Istega dne zvečer bo shod S. N. P. J. namred društva št. 592 v Carsonu Laku, katero tudi priredi večerno zabavo. Na vseh teh shodih bo govoril predsednik jednote. Vabljeni so vsi rojaki, da se udeležijo. Citatelji naj kolikor more goče razglasijo novice o shodih, da bodo ti shodi v Minnesoti prava manifestacija za S. N. P. J.

"Jaz iščem boja!" kriči Mussolini

Govoril je o fašistovski "demokraciji". Papežev tajnik mu je zapel slavo.

Rim, 6. okt. — Mussolini je včeraj dve uri predaval inozemskim študentom v Perugiji o zgodovini rimskega gospodarstva na Sredozemskem morju, nato je stopil na šolski balkon in govoril 20.000 fašistom, ki so se zbrali na trgu. V tem govoru je dejal, da italijanski fašizem je "največja demokracija na svetu." Dalje je rekel: "Jaz gledam za boji! Čim več nasprotnikov imam, tem bolj sem trd in neiznos. Italija mora postati duhovno in materialno velika."

Istočasno je v Assisiju, kjer katoličani obhajajo 700-letnico smrti sv. Franciška Asiškega, ustanovitelja franciskanskega reda, kardinal Merry del Val, ki je bil papežev tajnik, izjavil v svojem govoru: "Hvala njemu, ki drži Italijo v svojih rokah in ki želi, da se vera spoštuje, časti in izvršuje in katerega očitno varuje Bog."

"Rešite unijo!" kliče Brophy, preds. kandidat rudar. organizacije

Stare organizatorične metode se morajo umakniti novim. Izgubljene postojanke se morajo zopet pridobiti. — S starimi metodami je treba pomesti, da organizacija zopet napreduje.

Clearfield, Pa. — "Rešite unijo," je klic Johna Brophyja, predsednika 2. distrikta rudarske organizacije, ki kandidira za predsednika napram Johnu L. Lewisu, sedanjemu predsedniku rudarske organizacije.

V pismu, ki ga je razposlal na vse člane rudarske organizacije, naglašal zopet glavne zahteve v njegovem programu. Te zahteve so nacionalizacija premogovnikov, ustanovitev in združitve vseh delavcev v delavski stranki, organiziranje neorganiziranih distriktov na premogovem polju in vzpostavljene pravice Alexander Howata iz Kansasa in vseh drugih, katerim so bile po krivici odvzete.

Brophy objavlja tudi kandidature za druga odborniška mesta v rudarski organizaciji, ki se strinjajo z njegovim programom. Ti so William Stevenson iz Bay Cityja, Mich. za podpredsednika, William J. Brennan iz Scrantona za finančnega tajnika. Brennan je bil preje predsednik 1. distrikta v Pensilvaniji.

V svojem apelu pravi Brophy: "Prav nobena tajnost ni, da se nahaja naša unija v nevarnosti. V zadnjih dveh letih je unija izgubila dva sto tisoč članov. Premogovniški podjetniki so s svojimi napadi uničili po cele distrikte kot v Zapadni Virginiji, Kentuckyju, Marylandu, Tennesseeju, Alabami in Coloradu, pa tudi v gotovih distriktih na mehkem premogovem polju kot v zapad. in centralni Pennsilvaniji in v nekaterih krajih v Ohiju se unija šli in umika. Rudarska organizacija se mora rešiti. Stare metode za organiziranje, ki so se izkazale, da so zanič, se morajo umakniti novim. Lokalni in distriktni štrajki, ki so bili uspešni pred petnajstimi

in dvajsetimi leti, ko smo se bojevali proti malim premogovniškim podjetnikom, so velikokrat ponesrečili, ako so nam stala nasproti ogromna korporacija, ki imajo do dvajset premogovnikov, ki so rastreseni po raznih krajih.

Naše največje izgube so bile zadnja štiri leta. Proti koncu stavke leta 1922 smo imeli sto tisoč novih članov v uniji. To so bili rudarji iz okraja Somerset v Pennsilvaniji, iz velike pokrajine za koks in drugih pokrajinah. Ti rudarji so se pridružili uniji v boju proti premogovniškim podjetnikom.

Ti na novo organizirani rudarji so stali vednooma proti velikim kompanijam, ki so imele premogovnike tudi v starih in organiziranih okrajih. V Clevelandu je marsikateri od nas zahteval, da se ti rudarji štijo, in da se ne podpisajo pogodbe s nobeno teh kompanij, dokler ne uživajo zaščite organizacije in njeni rudarji. Ta zahteva je bila odklonjena. Tem kompanijam se je dovolilo podpisati pogodbo, dasiravno so te kompanije postavljale druge rudarje iz njih domov pod kap, se posluževale proti rudarjem pobojnikov in importirale stavkovnike. Kot zgod naveda Brophy Coal Union Coal kompanijo, ki je lastovala v Zapadni Virginiji 40 premogovnikov, druge v Marylandu, sedem do osem pa v okraju Somerset, Pa.; poleg teh pa še nekaj v Kentuckyju. Kompanija je podpisala samo za Zapadno Virginijo, za druge rudarje pa ni hotela podpisati pogodbe. Stavka v Marylandu in okraju Somerset je bila seveda izgubljena. Nato naveda Brophy še druge zgode, da dokazuje, kako je bila taktika organizacije zavajena.

Končno naglašja, da je treba organizirati neorganizirane rudarje. Organizacija je treba rešiti na vsak način. Nobeni kompaniji se ne sme dovoliti, da bo v enem okraju obratovala premogovnikova, neorganiziranimi rudarji, v drugem pa s organiziranimi.

PORTORIŠKI DELAVCI SO SE UPRLI DELOVNIM POGOJEM V ARIZONI

Bombažni plantažniki so jih zvalili z napačnimi obljubami v Arizoni. — Organizirano delavstvo skrbi za več ko sto Portoričanov. — Organizirano delavstvo v Arizoni zahteva odpravo takih razmer.

Washington, D. C. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, in Santiago Iglesias, tajnik Pan-ameriške delavske federacije sta prejela brzojavke od lokalne delavske centrale, da so v Arizoni take razmere, da mora delavska centrala skrbeti za portoriške delavce, ki so jih importirali bombažni plantažniki pred kratkim s otoka Portoriko v Arizoni. Plantažniki so delavce zvalili v Arizoni pod napačnimi obljubami. Zdalj plantažniki silijo portoriške delavce, da naj prevzamejo delo od kosa, portoriški delavci se pa temu upirajo. Veliko portoriških delavcev sploh ne zna trgati bombaža, ker so tesarji ali drugi rokodelci. Veliko teh delavcev stražijo policaji, da ne ubeže, dostavlja brzojavka.

Delavska centrala skrbi zdaj za več kot sto delavcev, njih žen in otrok.

V sedanjih razmerah ti delavci ne morejo zaslužiti še petdeset centov na dan. Vajeni tudi niso klime. Delavska centrala odločno zahteva, da se te razmere odpravijo. Green je takoj iskal stike s delavskim departmetom, ko je prejel brzojavko. Seveda delavski departmet ne more prepovedati prihajanja Portoričanov v Arizoni. Ampak delavski departmet lahko stori to, da ne bo organizacija bombažnih plantažnikov izvajala portoriških delavcev v Arizoni pod napačnimi pretvezanji.

Po doblih informacijah deli organizacija bombažnih plantažnikov importirati 1500 Portoričanov. Prejšnja leta so plantažniki dobivali največje delavce iz Mehike, ali Mehikanci so postali pametni, pa se na danje več zvalili. Oni zahtevajo človeške razmere in boljše plačilo. Plantažniki delajo navadno velike obljube, ali kadar delavci pridejo, se te obljube izpremenijo v prazen nič.

ZANIMIVA ODKRITJA LJUBLJANSKEGA ŠKOFA JEGLIČA.

Ljubljanski škof Jeglič je več povedal o klerikalnih organizacijah v Ameriki, kolikor bi smel povedati v interesu klerikalne ameriške organizacije. O tej organizaciji je povedal reči, ki jih klerikalci skrbno taje in zanikajo. Ljubljanski škof seveda ni namenoma izdal teh klerikalnih tajnosti, ampak v svojih spominih je povedal, kar so mu pravili ameriški klerikalci in kar je on mislil, da služi za pojačanje klerikalizma.

O Kolumbovih vitezi piše, kakor da so neka posebno izbrana četa za obrambo rimskega klerikalizma, ki nastopi povsod, kjer ga zahteva njegova obramba, posebno pa na političnem polju. Kako ljubljanski škof Jeglič sodi o Kolumbovih vitezi in čemu služijo po njegovem mnenju, govore njegove lastne besede, ki se glase:

"Posebno imenitna je splošna ameriška organizacija Kolumbovih viteзов. Ta je bolj tajna in naperjena proti silni bogomrznih prostozidarjev. Ima štiri stopnje; na četrti stopnji so samo preizkušeni katoličani. Sprejemni obred je tajen. Tudi duhovniki so člani tega društva. Sprejetih je precej slovenskih mož in mladeničev.

Stejejo par milijonov članov. Natančnega števila nisem mogel zvedeti. Med njimi so tudi najbolj ugledni in vplivni Amerikanci. Imajo odločne člane v najvišjih državnih službah. Odtod njihova velika moč. Ako se kaj zoper katoličane snuje, le ti kar mirno povedo svoje mnenje, ki se mora spoštovati, ker imajo za seboj toliko odločnih mož, ki bi o pravem času, posebno pri volitvah in pri raznih glasovanjih, mogočno nastopili in s svojim številom pomagali, da se nasprotna krivična nakanja izjalove. Imajo večkrat važne seje. Kar se sklene, se odločno in brez strahu izvrši.

Ti vitezi imajo lepo črno obleko, cilindar in meč. Pri procesiji ob času kongresa so bili mogočna častna straža. S potegjenimi meči so skoraj nepremično stali na obeh straneh procesije.

Ko sem bil v Pueblo, Colo., so se sprejema in cerkvene slovensosti uradno vdeležili. O povzdigovanju med sv. mašo so obstopili altar, potegnili meče, da je kar zavnelo in so z zamahnjenimi meči stali ves čas v znak, da so pripravljeni versko rešitvijo, tudi skrivnost sv. Rešenja Telesa braniti odločno, četudi s svojim življenjem. Ta nenavadni prizor me je kar pretresel."

Za slovenske delavce in večino Američanov ni važno, ako Kolumbovi vitezi pri maši potegnejo meče in stoje pri oltarju kot sveče, ampak zanje je važno, če se Kolumbovi vitezi kot verska podpora organizacija vtikajo v politiko in izvajajo vpliv, in kaj ljubljanski škof smatra po njegovem mišljenju za sovražnike katoličanov.

O tem piše škof doslovno: "Ako se kaj zoper katoličane snuje, le-ti (Kolumbovi vitezi) kar mirno povedo svoje mnenje, ki se mora spoštovati, ker imajo za seboj toliko odločnih mož, ki bi o pravem času, posebno pri volitvah in pri raznih glasovanjih mogočno nastopili in s svojim številom pomagali, da se nasprotna krivična nakanja izjalove."

Zanimivo je, da ljubljanski škof v tem odstavku ne govori o veri, ampak o tem, če se kaj snuje zoper katoličane. In zategadelj je škoda, da ljubljanski škof ni svojih spominov spisal v angleškem jeziku, da bi jih čitali in razumeli tudi v Ameriki rojeni Američani, da bi tako spoznali, odkod prihaja nevarnost za ameriške institucije. Nikdar še ni noben klerikalec tako odprto govoril o Kolumbovih vitezi, kot je ljubljanski škof Jeglič, za kar mu gre hvala. Posebno za delavca je važno, da razume škofove besede.

Kdo je pa socialist in brezverec po logiki in mišljenju ljubljanskega škofa ali pristnega klerikalca? Vsak delavec, ki je organiziran in se celo s stavko upre svojemu "gospodarju," ki je po božji volji postal njegov "gospodar." Po logiki ljubljanskega škofa ali pristnega klerikalca se je tak delavec upri božji volji in ker se je upri božji volji, je socialist in brezverec.

N. pr. jeklarski knez je katoličan. O tem ni dvoma. Dal je že različne in velike darove katoliški cerkvi. Pri tem jeklarskem knezu se delavci organizirajo za izvajanje boljših življenjskih razmer. Jeklarski knez je črno-

glav in pride do stavke. Po besedah, ki jih je zapisal ljubljanski škof, pa morajo Kolumbovi vitezi pokazati vso svojo energijo, da odvrnejo stavko od Schwaba, kajti stavka je naperjena proti katoličanom. In kako naj to store? Ljubljanski škof to razlaga na ta način, da najprvo povedo mirno svoje mnenje, ki se mora spoštovati, če ne, nastopijo ob pravem času, posebno pri volitvah in glasovanjih, da se nasprotna nakanja izjalove.

Kaj to pomeni? Napraviti pritisk na mestno upravo ob času stavke, da mestna uprava podpira katoliškega podjetnika proti delavcem. Iz besed ljubljanskega škofa se ne dajo delati samo taki zaključki, ampak še veliko drugih, za to hvala ljubljanskemu škofu Jegliču, da je odprto povedal, kaj je namen najmočnejše rimske klerikalne organizacije v Ameriki.

Bolnišnica postrežba za obolele ljudi

Bolnišnice in neodvisne klinike.

Klinike (clinics), zvane tudi dispensarije (dispensary), so ustanove, ki nudijo zdravniško oskrbo bolnikom, ki niso toliko bolni, da morajo ležati v postelji. Človek gre na kliniko, ravno tako kot da bi šel v zdravniški urad, mesto da zdravnik pokliče k sebi na dom.

Večina bolnišnic ima dandanes svoje klinike, ki se zavejo "oddelki za zunanje bolnike" (out-patient department). Imamo pa tudi klinike, ki so neodvisne od bolnišnic. V velikih mestih imajo taki bolnišnični oddelki za zunanje bolnike mnogo pododdelkov, ki se tudi zavejo klinike in od katerih se vsak bavi s kako posebno panogo zdravništva. Tako imamo klinike za notranje bolezni, kirurške klinike za oči, za ušesa, za nos in grlo, klinike za tuberkulozo, srčne klinike, klinike za ženske bolezni, zobozdravniške klinike in klinike za spolne bolezni. Večina takih bolnišničnih oddelkov vsebuje tudi posebne klinike za otroke, takovane pediatrične klinike. Nekateri imajo celo posebne klinike za novorojenčke in klinike kamor se matere obračajo za pregledovanje in nasvet pred porodom. Tudi pri najti tudi klinike, kamor se lahko pošiljajo otroci, ki so mršavi ali nimajo teke oziroma ki jim treba posebno skrb. Te se zavejo prehranjevalne klinike (nutrition clinic); tu tehtajo in merijo otroke in povejo materi, kako posebno hraniti naj daje otroku za njegovo rast. Nekateri ustanove imajo tudi klinike za sladkorno bolezen (diabetic clinic), klinike za "hay fever" in klinike za druge posebne vrste bolezni.

Ako manjše klinike nimajo toliko oddelkov, pa imajo vsaj splošno zdravniško in kirurško kliniko. In ako ne morejo zdraviti bolnika v teh klinikah, mu povejo, kam naj se poda za primerno zdravljenje. Mestne klinike in klinike pri-
vatnih organizacij. V nekaterih krajih je mestna občina otvorila kliniko, kamor se ljudje obračajo za zdravniško preiskavo, ako imajo tuberkulozo oziroma sumijo, da jo imajo. Imajo tudi mestnih klinik za otroško oskrbo in za predporodno oskrbo; vsaka taka klinika služi za svoj mestni okraj. Tudi pri zdravstvenih ustanovah, "settlement houses" in cerkve vzdržujejo take klinike.

Zdravstvena središča. V zadnjih letih prevladuje tendenca, da se vse izvenbolnišnične klinike in zdravstvene organizacije v dotičnem mestu spravijo pod eno streho. Tako skupna stavba se imenuje zdravstveno središče (health center). To pospešuje sodelovanje med takimi organizacijami, kot so združenje obiskovalnih bolnišnic, društvo proti tuberkulozi in enakih organizacij. Zdravstvena središča so veliko prispevala k boljšemu javnemu zdravstvu v mestu. V teh središčih se rešujejo vse zdravstvene vprašanja; iz tistih se oddajajo bolnišniške in privatne hiše; v njih se vrši razdelitev delovanja na zdravstvenem polju; preiskujejo zdravstveno stanje ljudi, vzdržujejo tečaj za pouk materam o modernih metodah otroške oskrbe, klinike za čiščenje otrokovih zob in klinike za tuberkulozo. V nekaterih zdravstvenih središčih se na-
hajajo klinike za ležanje ljudi, ali pa se jih uporablja za

napeljujejo k dobremu zdravniku ali v primerno kliniko.

Zdravniki v klinikah.

Dandanes mnogi zdravniki živijo nekoliko ur na teden za brezplačno delo v klinikah. Dostikrat ravno najboljši zdravniki so oni, ki posvečajo del svojega časa za klinično delo. To pomenja, da človek, ki se obrača na kliniko, ne sme misliti, da pride v neizkušene roke, narobe — on dostikrat pride v oskrbo najboljših specialistov.

Kdo se sme posluževati klinike? Na kliniko sme iti vsakdo, ki ni v stanju plačevati rednega zdravnika. To lahko pomenja človeka, ki je bil nekoliko časa brez posla in je zato vporabil vse svoje prihranke, ali pa človeka, ki sploh premalo zasluži, da bi bil v stanju plačevati zdravnika. Na drugi strani je tudi mogoče, da je kdo, ki drugače zadosti zasluži, imel toliko boleznih doma, da je vporabil vse svoje prihranke in ne more več plačevati zdravnika, pa se za to obrača na kliniko, za nadaljnjo zdravljenje. Lahko se tudi godi, da kdo, ki drugače lahko plačuje zdravnika za običajne bolezni, nima toliko, da bi plačeval specialista, ako ga potrebuje.

Klinike zdravijo za seznamno pristojbino ali celo brezplačno.

Večina klinik zaračuna malo pristojbino, od 25 do 50 centov za vsak obisk. Navadno treba tudi plačevati za posebno delo, kot za x-zarke, preiskavo urine itd. Tudi za nacrte, ki jih daje očena klinika, treba plačati, da si tam stanejo veliko manj kot pri optiku. Za leke so tudi zaračunja prav mala vsota.

Ako pa je kdo tako siromašen, da mu sploh ni mogoče plačati ničesar, ga vendarle lečijo in mu dajejo potrebne leke brezplačno, ako razloži svoje gmotno stanje.

Klinike proti plačilu.

V nekaterih mestih so v zadnjem času organizirali klinike, ki zahtevajo določeno pristojbino, takozvane: pay clinics. K tem klinikam se lahko zatekajo ljudje, ki morejo plačevati en dolar ali približno toliko za zdravniško postrežbo, ali ne morejo plačevati drugih specialistov. Te klinike so zlasti koristne za ljudi, ki imajo kako resno bolezen, lečenje katere je pretežko za navadnega zdravnika, ali ki imajo dolgotrajno bolezen, proti kateri zdravljenje domačega zdravnika ni nič pomagalo. Dostikrat take bolezni potrebujejo rabo oprem, ki jih privatni zdravnik nima na razpolago.

Upati je, da se bo v bodočnosti število takih klinik čim dalje povečalo, ker res odgovarjajo potrebam ljudi, ki se ne marajo posluževati dobrodelstva klinike za siromašne ljudi, pa nimajo zadosti sredstev, da bi se zatekali k specialistu.

Kdaj se klinike odprte?

Velike bolnišnične klinike so navadno odprte vsak dan, približno od devetih do dvanajstih zjutraj in od dveh do štirih popoldne. Tudi pri nekaterih klinikah odprte tudi zvečer. O troške klinike so dostikrat na razpolago v soboto zjutraj.

Na dobiti snaj vrat klinike so navadno navedene ure, kdaj ordinirajo. Drugače pa je lahko telefonirati na dotično kliniko in povprašati, kdaj je odprta. Po nekaterih klinikah je mogoče vnaprej določiti čas sestanka, bodisi ustno, bodisi ali po telefonu; to prihrani pacientu in zdravniku mnogo časa.

Socialni oskrbniki.

Socialni oskrbniki (social workers) so zdravniški pomočniki. Njihova naloga je, izpraševati paciente glede vseh okoliščin njihovega domačega življenja, dela in preteklosti, ki jih zdravnik mora poznati, ako umno zdravi bolnika. Izpraševanja teh pomočnikov se ni treba bati; to so prijazni ljudje, ki hočejo pomagati bolniku. Kdor je z njimi odkritosten in zaupljiv, daje zdravniku priložnost, da ga ozdravi.

Tolmači.

Ako se klinika nahaja v okraju, kjer je mnogo tujerodcev, je v nji nastavljen tolmač, ki zna govoriti one jezike, ki se večinoma govorijo v oseščini, ali pa se klinika obrača na katerega pacienta v tujščini, da služi za tolmača. Zato ni treba se bati, da ne bodo razumeli človeka, ki ne zna govoriti angleški.

Posejanje klinike.

Ako človek poseja kliniko toliko dolgo, dokler mu zdravnik pravi, da je potrebno, bo hitreje ozdravel in z manj nevarnostmi zopetne bolezni, kot oni, kateri misli, da je on in ne zdravnik poklican soditi, da-li mu je treba povrniti se ali ne. Ako se pacient poda na kliniko, čim se slabo počuti in ne počaka, da ga bolezen prisili v posteljo, si navadno prištedi dolgo in dragoceno bolezen. Geslo klinike je dandanes preprečevanje bolezni. To geslo bi moralo veljati tudi za vsakega človeka. — F. L. I. S.

JUGOSLOVANSKA KVOTA V NOVEM FISKALNEM LETU.

Ameriški konzulati so od 1. julija do konca avgusta izdali 121 priselniških viz na račun jugoslovanske kvote. Kakor znano, novo fiskalno leto začne 1. julija in jugoslovanska kvota za leto dni znaša 671. Ameriški konzuli smejo vsak mesec izdajati kvotnemu desetino letne kvote. Kdor pa je dobil priselniško-vizo, ima še tri mesece časa, da jo vporabi za prihod v Zdržene države. Nekateri skupine priseljencev so izven kvote, zlasti žene in nedoljetni otroci (do 18. leta) ameriških državljanov. Druge skupine pa imajo prednost v kvoti, v glavnem starši in otroci (od 18. do 21. leta) ameriških državljanov, kakor tudi poljedelci po poklicu in njihove družine. Te prednostne skupine pa ne smejo vporabiti več kot polovico letne kvote. Vsa njihova prednost dejanski obstoja v tem, da prihajajo prej na vrsto, kot oni, ki nimajo nikake prednosti. Število priselnic izven kvote ni nikakor omejeno.

Iz gornjega je razvidno, da bi ameriški konzulati tekem prvih dveh mesecev tekočega fiskalnega leta bili lahko izdali 184 priselniških viz. Toda izdali so jih le 121. Od teh je bilo 63 viz za prednostne priseljence in 58 za navadne priseljence. — F. L. I. S.

JUGOSLOVANOM V MINNESOTI.

Na izredni seji glavnega izvrševalnega odbora Ameriške jugoslovanske zveze v Minnesoti, ki se je vršila v Evelethu dne 26. septembra t. l., je bilo tudi sklenjeno, da takoj prične popisovanje jugoslovanskega ljudstva v Minnesoti iz sledečih razlogov: 1. Ker se do danes ne vemo pravega števila jugoslovanskih prebivalcev v Minnesoti, ki so se dali leta 1920 pri državnem štetju vpisati za Avstrije in 2., ker še vedno ne znamo, koliko je Slovencev in drugih Jugoslovancev v Minnesoti, ki imajo volilno pravico. Zavzeti so moramo zato in vsi, ki se nimajo državljanstva, naj vložijo prošnje za drugi papir. Naše galo naj bo, da bo štiri leta od danes imel vsak Jugoslovčan v Minnesoti volilno pravico.

Še en vzrok popisovanja je, namreč zato, ker so nam drugodredni predpisovalci, da Jugoslovanci nismo davkoplačevalci in da skupino depa v Ameriki ter ga popeljamo v staro domovino. Jas sem prepričan, da je najmanj 98 odstotkov naših ljudi namenjenih ostati tu in si napraviti svoje domove. Kot taki so tudi davkoplačevalci in graditelji naše države.

Ali se amsterdamska internacionalna in ameriška delavstva združita?

Delavski zastopniki iz Holandske, Anglije, Belgije, Švedske, Francije, Danske, Nemčije itd. pridejo na obisk v Mehiko. — Na ta sestanki se povabijo tudi zastopniki Ameriške delavske federacije?

Washington, D. C. — Mehika okrajna delavska federacija je povabila eksekutivo Ameriške delavske federacije, da se snide z zastopniki evropskega delavstva, t. j. amsterdamske internacionalne in glavnem mestu Mehike koncem tega meseca. Pogajanja za ponovno združitve Ameriške delavske federacije z amsterdamsko internacionalno se vrše že dalj časa z različnim uspehom skozi zadnjih šest let. Neformalna konferenca v glavnem mestu Mehike lahko povzroči, da se amsterdamska internacionalna pridruži organiziranemu delavstvu Združenih držav in Mehike.

Pan-ameriška delavska federacija objavlja vabilo Mehikanske delavske federacije, obenem pa pravi, da je bil William Green povabljen, da pošte polnočevno deputacijo pozdravi zastopnike delavstva Holandske, Anglije, Belgije, Švedske, Francije, Danske, Avstrije, Poljske, Nemčije, Italije in Španije v glavno mesto Mehike. Mehikanska delavska federacija iz srca želi, da pride ameriška delavska delegacija na sestanek, ki ni delavski kongres v pravem pomenu besede. Obisk evropskih delavcev je bil nameravan že tri leta, da se evropskega delavstva poduči iz prve roke o Mehiki in njenem ljudstvu, posebno pa o aktivnosti mehikanske delavske gibanja.

V tem bratakem sestanku je metoda. Pred tremi leti je John Brown, zastopnik glavnega stana amsterdamske internacionalne posetil konvencijo Ameriške delavske federacije v Portlandu. Na to je odpotoval v Mehiko. Poročalo je o svojih prireditvah, da pridobi mehiksko delavstvo za amsterdamsko internacionalno. In ko je kasneje bil Ramsay MacDonald zaradi pritiska britanskega ministrstva prisiljen zavzeti sovražno stališče napram Obregonovi vladi, je Brown stal na strani Mehikancev. Znano je tudi, da se je Bratovščina tesarskih delavcev pridružila centrali lesnih delavcev, ki je združena v amsterdamsko centralo. Strojniki so obnovili zvezo s centralo kovinskih delavcev amsterdamske strokovne delavske centrale. Tudi ameriška rudarska organizacija je pridružena Mednarodni delavski federaciji. Tudi druge ameriške strokovne organizacije so pričele iskati stike z evropskimi strokovnimi centralami, ki so pridružene amsterdamski delavski strokovni centrali.

Dve točki še postojita, ki nista rešeni med amsterdamsko internacionalno in Ameriško delavsko federacijo. Ti točki sta prispevek od člana in narodna avtonomija. Ameriška delavska federacija je odklonila, da plača tako visok prispevek od vsakega člana, kot ga plačajo evropske organizacije. Ravno tako je odklonila, da izvede vsako odredbo, ki pride, kot na pr. splošno stavko, ali pa tako, kateri je večina ameriškega delavstva nasprotna.

Ako polje delegacija Ameriške federacije v Mehiko, da se snide z zastopniki evropskega delavstva, tedaj bo njena naloga, da izjednači te difference.

Apelirani na Jugoslovane, da gredo popisovalnemu odboru na roko in odgovarjajo resno na vprašanja. Ako kdo nima volilne pravice, naj nima na roko, da je ima. Ako ne dobimo razpisnih podatkov je naša napaka delo brez koristi.

Knjiga, v kateri smo imeli popisane vse Jugoslovane v Minnesoti, bo na tudi velike koristi za vse, kakor se bodo organizirali naši potomeci. — John Meyers.

Nekaj se jasni. Senator Borah je poslal emisarja v Moskvo, da poizve, kako je v Rusiji. Čas se po malem izpreminja. Pred nekaj leti so senatorji policiali, vsemogočnega Burnsa in dobili od njega vse potrebne informacije o sovjetski vladi.

Naj se uče od Turkov! Najmodernejši državnik na svetu je danes Mustafa Kemal paša, predsednik turške republike. On si je dal postaviti spomenik, dokler je še živ.

Milijonec že revoltira! V Mehiki so se pojavile lokalne vstaje, katere vodijo padri. To je menda znamenje, da so Kolumbovi vitezi v Združenih državah že zbrahi in poslali milijon dolarjev. Koliko milijonov je še treba?

Priglasila za visoki stan. "Bastar" Aimee je dobra igralka. Ako se srečno izviže iz hudobnih pesti (sodišče), bo vredna \$10,000 na teden v Hollywoodu.

Saj je prosperitet! President Kulišč se boji poraza pri letošnjih volitvah. Odkod bojazen? Saj vedno govori o prosperiteti. Kjer je prosperiteta, tam je denar; kjer je denar, tam so — glasovi.

Kooperacija po grbi. Voditelji Ameriške delavske federacije priporočajo kooperacijo med delavci in poštenimi delodajalci v svrhu znižanja stroškov produkcije.

Stavim cel "apple pie", da Green še ni videl poštnega delodajalca. Kje je poštni delodajalec? Lahko je poštni človek, ne pa kot delodajalec s stališča organiziranega delavstva. Delodajalec ne more biti poštni in pravičen, če tudi hoče, ker je sistem slab in krivičen. Pošten delodajalec kmalu bankrotira. Kdor se pajdaži z volkovi, mora z njimi tultiti.

Dobre novice iz Jugoslavije. Miss Mary Landon Baker, hči čikaškega milijonarja, se poroči z bivšim konzulom Božidarjem Puričem pod pogojem, če bo minister.

Brzojavka ne pove, kakega ministra bi ona rada. Finančnega ministra ne potrebuje, ker ima dovolj denarja. In za denar se kupijo ugodnosti vseh drugih ministrov. Kaj torej hoče Mary? Aha! Morda bi uganili, kaj ji najbolj diši. Enkrat sem nekaj čital — in morda je bila debela laž — o nekili oficijelnih žrebcih...

Vse je mogoče, toda, kot rečeno, ljudje imajo strašno dolgo jezik.

Pertinentna vprašanja. Kje je slayni pesnik d'Annunzio?

Golida in škarje. Naš Tone iz Lima, dolga mu čima, vse mu kima. Kozam se liše. Kozle on strize; mošne kozice, skube ovčice. O Tonček, le striz! mozi od bliži kose, kozice, ki niso lisice! Kozli niso lisjaki, so bedakovi bedaki! Cardiffka spaka.

K. T. B.

Posetniki ob gornjem Jadrans. Vseh gostov je letos imelo naša Primorje ob gornjem Jadransu 29,402. To število je ni bogve kako veliko. Če ga primerjamo letalskemu, pa nam pokaže, da je bilo letos do konca avgusta še za 50 odstotkov več posetnikov v našem Primorju kot pa letos leta celo enako. Ker je letos lapa vreme in klima zelo ugodna, pa se najdati, da poseti gornji Jadrans še najmanj 30,000 posetnikov. To število je čisto malo, če ga primerjamo s številom posetnikov ob gornjem Jadransu.

Priloge na polagaja važnosti na žensko organizacijo

tevilo delavk v industriji je nad štiri milijone. Organiziranih je pa le osem sto tisoč.

Chicago. — (F.P.) — Dorothy P. Gary se je pravkar povrnila iz Evrope. Ona je zastopala Minneapolis učiteljsko unijo na Britanski kongresu strokovnih unij. Na kongresu je pomagala Scott Pearlingu in pa Billu Rouu, ko-predsednikom Federalizirane ženske, ki sta poročala o poteku kongresa. Ona je dejala, ko je potovala skozi Chicago nazaj v Minneapolis, da ni Britski kongres strokovnih unij vzel resnim potrebo organizirati delavk na angleškem, kot se je to pokazalo na prvih zborovanjih kongresa.

"Ena izmed najvažnejših stvari na kongresu je bila ona, ko je raspravljalo o delavkah na angleškem," pravi Gary. "To je uradnik kongresa in unij, da polagali nikake važnosti na organizirane delavke ali pa na potrebo, da se jih organizira. Še delavk v britanski industriji nad štiri milijone, toda le osem tisoč teh je organiziranih," nadaljevala Dorothy Gary.

"Ta velika skupina delavk, približno četrtnina vsa delavka na angleškem, se lahko kaže, ker ni organizirana, ne-naravnim velikim unijam in pa nad-odvajanje celotnega delavskemu banjuni. Večina delavk je zaposlenih kot klerki, strokovne delavke in pa tekstilne delavke. Po so delavke, ki povzročajo, da najo organizirane delavke nize plače, v slučaju stavke pa delavkajo.

Ako pa pogledamo na organizirane delavke, tedaj vidimo, da se one v mnogih bolj-škazale zelo zmogljive boriteljice, tako kakor moški ali pa včasih še bolj.

Na prvi letni ženski strokovnijski konferenci je bilo 88 delegatov: 48 je bilo žensk, 37 moških. Predsednica konference je bila članica Angleškega parlamenta Margaret Bonfield. Prejete so bile štiri resolucije, imajo opraviti z izobrazbo in organiziranjem delavskih žena gospodinj.

Delavke niso bile zadovoljne predlaganimi resolucijami in najenergičnejše protestirale, da se jih ni v resolucijah pri-lalo, da imajo ene iste zmogljive kot moški. One so zahtevale, da se jih resolucije in pa represen-tivje v resolucijskih odborih.

Ena izmed delegatij je de-ja-da se polaga vae preveč važ-ati, da bi se organizirano go-dinje, medtem ko se pa za-marja bolj važen fakt: orga-nizirati delavke v industrijskih čina delegatinj se je strinja-da pomeni dosedanja politika-taktika organizacije in konfe-rencije, da postane lahko resno trimentalna za ves delavski kret.

Vse je zgledalo, da imajo de-ke med seboj dovolj sposob- delavk, ki umejejo delavska rašanja in ki so pripravljene dati vaje v roke, da se boju- o same. Ena je zahtevala, naj jim da generalni odbor vsi vso moč v roke in pokazalo, da so zmogljive voditi svoje le bolj kot pa moški.

Gleda tega se je razvila živah-diskuzija, v katero so z zani-mjem posegle vse delegatinje izrazile svoja mnenja ter po-rijale, da se mora prijeti z om, da se organizira delavke, pa odlašati in še celo podce-vati važnost, ki jo imajo de-ke v industriji na Angle-tem, ako bi bile vse organizi-ane.

V dobrem mišljanju in humor-so končno dejale, da ako bi imele vaje organizacije v ah, bi gotovo boljše vodile in le to važno vprašanje in bilo na splošno boljše, organizira-delavk bi šlo boljše izpod

roški ba-je napada sovjet-berlin. — Iz Berlina poroča-da cenzurirana poročila pri-vedujejo o napadu, ki ga je iz-vel Trotzki proti Stalinovi di. Oba se bosta borila za v komunistični stranki.

28 rudarjev mrtvih v Tennesseeju

Vsi so izgubili življenje, ko je razstrelba napočila rove s strupenim plinom.

Rockwood, Tenn. — Osemindvajset rudarskih delavcev je mrtvih v globočinah premogov-nika Rodgers, ki je lastnina Ro-ane Iron kompanije. Razstrelba plinov dne 4. oktobra je zapri-izhod rudarjev. Šest trupel so prinesli na dan, glede ostalih pa ni najmanjšega upanja, da bi bili še živi, kajti rovi pod zemljo so polni strupenih plinov.

Resilno moštvo, ki počasi pro-dira v jamo, mora sproti sesati svezrak pred seboj, ker dru-gače ne more storiti niti enega koraka pod zemljo.

Delavske novice

F. tiak.

Urarji prosijo za pomoč.

New York. — Unija Intl. La-dies Garment Workers, ki je že večkrat pomagala raznim de-lavskim bojem denarju, sedaj proš, naj umije pomagajo 40 ti-soč stavkarjem. Ti delavci so bili zaposleni pri tvrdkah za iz-delavo ur. Omenjena organizaci-ja apelira na vse unije, pridru-žene Ameriški delavski federaci-ji naj pomagajo tem stavkar-jem. Apel so podpisali vsi uradniki stavke. V apelu ome-njajo grozodejstva, ki se dogajajo, ker poskušajo tovarnarji s svojimi policaji zlomiti stavko ter tako upostaviti odprto de-lavnico. Policija nastopa naravnost barbarsko napram stavkar-jem. Na stotine stavkarjev je bilo že aretiranih. Stavkarje hočejo terorizirati.

Apel pravi, da edino hitra in generozna pomoč bo pomagala dobiti stavko. Pripevke je po-šiljati na Joseph Fisha, blagaj-nika stavkovnega komiteja, 130 East 25th St., New York city.

Unija podpira boj urarjev proti drastični sodnijski prepo-ved in je preskrbela pravniko Morris Hillquitta, ki zagovarja njih stališče. Morris Hillquit je poznani delavski zagovornik in je eden vodilnih osebnosti v A-meriški socialistični stranki.

Izdelovalci škotelj bodo zastav-kali.

New York. — Končne pripra-ve za stavko so urejene, da iz-delovalci škotelj zastavkajo, ker jim kompanija noče prizna-ti 44 urnega dela na teden in pa minimalno mezno lestvico, ki so jo delavci pravkar izdelali na javnem shodu. Unijski uradni-ki so se izjavili, da je kampanja za zaprto delavnico sedaj v te-ku nad vsa pričakovanja dobro uspeša. In to kljub sodnijski prepovedi izdani 2. sept., da se prepreči unijskim delavcem agi-tirati med neunijskimi delavci, da pristopijo k uniji. Delavci so se pa izjavili, da bodo enostavno prešli na nesramen indžunksen ter so se trdno odločili, da bodo ostro nastopali proti vsaki taki nameri, da se jih oropa njih fundamentalnih pravic. Kot od-govor na sodnijsko prepoved so delavci potrdili namen, voditi kampanjo za organiziranje de-lavcev ter, dejali, da gredo raj-še v zapor, da na ta način en-forcirajo svoje pravice, mirnim potom piketirati in nagovarjati delavce k pristopu v unijo.

Izdelovalci plaštev grozijo s stavko.

New York. — Družabne dame iz višjih krogov si ne bodo mo-gle preskrbeti dragih plaštev, ako bodo ali delavci, ki so zapo-sleni pri izdelavi teh predmetov na stavko. Ti delavci, povčni moški, zahtevajo 40 urno delo na teden, 10% zvišane mezde in 44 tednov dela na leto pod jam-stvom, da se ne sme odpušiti pobene delavca, ki je zaposlen en teden in da nihče ne sme delati več kot pet ur čez uro na teden.

Unijski delavci spetirajo na neorganizirane delavce, naj za-stavkajo, da si pribore boljše pogoje in višje mezde. Delavci zaslужijo povprečno po \$50 na teden za 40 tedensko sezono de-la delavk pa komaj po 16 do-larjev na teden povprečno za

Vesti iz Jugoslavije

Delavski izobraževalni tečaj v Mariboru. Po programu kulturne konference 29. avgusta t. l. se bodo pod vodstvom "Svo-bode" v kratkem otvorili izo-braževalni večerni tečaj po 2—3 ure, ki bodo trajali 3—4 mesc-e. Poučevali so bodo praktični predmeti, kakor matematika, fizika, kemija, nemščina, slo-venščina, srbohrv. jezik, razen tega se bo poučevalo narodno gospodarstvo, knjigovodstvo, sociologijo, psihologijo in dru-gi predmeti, prema številu pri-glasencev. — Posebni kurzi se nameravajo otvoriti za risanje, modeliranje, stroje pisje itd.

Deset kazencev pobegnilo iz kaznilnice v Novi Gradski. Iz kaznilnice v Novi Gradski je po-begnilo deset kazencev, med njimi tudi Franjo Kuselj iz Sv. Ruperta v Sloveniji, star 33 let, po poklicu kočijaž.

Velika falsifikatorska afera v Vrhu. V Vrhu so odkrile obla-ati družbo, ki je ponarejala jugo-slov. bankovce kar na debelo. Pretekli dni je prišla v trgovino trgovca Pilasa neka ženska, ki je plačala s stodinarskim bankov-cem. Trgovec je takoj čutil pod-prsti, da je papir nenavaden, zgrabil žensko za rokav in jo odvedel na policijo. Tamkaj so v resnici ugotovili, da je banko-vec ponarejen in pričeli takoj s preiskavo.

Cim je dobila policija potreben material v roke, je zahtevala brzojavno pomoč še iz Beograda, odkoder sta oddela potem šef kr-minalnega oddelka Gligoričje Po-pović in strokovnjak za ponare-jeji denar, dr. Reis. Na podla-gi preiskave sta bila aretirana kot glavna krivca mehanikar Smih in njegov sin, ki so ju od-vedli v zapor, finančral pa je vso stvar neki bogat Nemet, ki je imel zveze tudi z inozemstvom. Po dosedanjih ugotovitvah je bilo ponarejeno denarja za pri-bližno tri milijone dinarjev, ven-dar pa ga ni prišlo dosti v pro-met, ker je bilo bankovce precej lahko spoznati. Najbolje se je posrečil vodni tisk.

Čisto slučajno—pri čiščenju nekega vodnjaka, so našli tudi stroje za ponarejanje denarja. V bližini Smihove delavnice je namreč studenec, ki ga je pričel lastnik te dni čistiti. Smih mu je hotel to prepovedati, a se mu ni posrečilo. Ko so našli v vod-njaku stroje, je Smih izjavil, da so to stari neuporabljivi deli strojev, ki jih je dobil svojočas-no v popravilo. Ker pa je to popolnoma izključeno, se domne-va, da je Smih samo žrtve neke falsifikatorske družbe. Do se-daj je bilo aretiranih že več oseb, pričakujejo pa se še nove aretacije.

Nesreča v hrastniškem rudni-ku. V hrastniškem rudniku je 18. sept. težko ponesrečil rudar Franc Kunšek. Pri podkopava-nju se je vrgel na njegovo veliko množina kamenja in premoga in mu je zdrobila nogo, zlomila ba-je tudi hrbtenico in ga sploh mečno razmesarila po spodnjem životu. Nesreča vzbuja v Hrastniku do-sti sočutja, ker je Kunšek pre-cej poznana oseba.

Odpravljanje plodu. Oblasti v Trbovljah so že dalj časa su-mile, da se vrši v Trbovljah ne-dovoljeno odpravljanje človeškega plodu. Dotični ženski, ki je opravljala ta posel, dolgo niso mogli priti na sled. Toda nič ni tako skritega, da ne bi enkrat postalo očitno. Dognalo se je po več pričah, da je delavka Me-terc tista, ki prihaja v tem slu-žaju v nasprotje s kazenskim paragrafom. Za Materčevo je izdana tiralica.

Smrtina obsodba na večala. Dne 19. septembra je bila iz-vršena pred mariborsko poroto smrtna obsodba na večalih. Raz-prava proti obtožencem Ivanu, Jožetu in Ani Markuzzi ter Mi-haelu Zemljicu, ki je pričela 17. sept. je drugi dan končala z sa-lisanim priči. Dne 19. sept.

sta zagovornika predlagala no-ve priče, ki bi naj podkreple do-sedanje obrambo obtoženceh, da isto dobo. Unija vabi vse delav-ce, ki so zaposleni pri raznih de-lah v omenjenih tovarnah, naj se organizirajo.

niso oni l. 1920 v benediškem gozdu umorili doslej še vedno neznanega trgovca. Zagovorni-ki so skušali obremeniti Vinka Kurnika, ki je bil še ponovno braževan in je presedel v ječi nad 10 let. Državni pravdnik dr. Zorjan je priznal, da je bil mogoče pri tajinstvenem umoru soudeležen tudi Vinko Kurnik, toda danes za obtožbo še ni po-lage, medtem ko so priče za-dostno obtežile Markuzzijeve in Zemljica. Sodni dvor je nadalj-ne ponujane dokaze odklonil in postavil porotnikom vprašanje, če so Markuzzijevi in Zemljici kri-vi, da so s sekiro umorili l. 1920 neznanega trgovca. Za Ano Markuzzi so na predlog javnega obtožitelja stavili ev. vprašanje tudi na soudeležbo umora. Sle-dili so dolgi govori drž. pravdni-ka in zagovornikov. Dr. Lašič je plediral celo uro.

Popoldne so izrekli porotniki soglasno, da so Ivan in Jože Markuzzi ter Mihel Zemljic kri-vi umora, Ana Markuzzi odda-ljene soudeležbe pri umoru, na-kar so bili obsojeni: v smrt na večalih Ivan Markuzzi; v do-smrtno ječo: Joža Markuzzi in M. Zemljic in Ana Markuzzi na 3 leta težke ječe.

Obsojeni so tudi po obsodbi trdili, da niso krivi, nakar sta zagovornika prijavila ničnostno pritožbo.

Jožef Markuzzi in Zemljic sta ušla smrtni kazni le vsled tega, ker sta bila medtem, že po izvr-šenem dejanju, obsojena radi drugih deliktov. S tem bi bila smrtna kazen poostrena, češar pa naš kazenski zakon ne do-voljuje in jih je torej mogel sod-ni dvor obsoditi le na dosmrtno ječo. Žena Zemljica je glasno zajokala v sodni dvorani.

IZ PRIMORJA

Premogokopno podjetje v Famuljah pri Divači razpiši svoj obrat in nakupi še toliko zem-ljišča, da ga bo skupno 250 m² dolžino in 200 m v širino. O letini ni baš pritožb, sadjereja bi se morala v vsej okolici zbolj-šati.

S Cerkljanskega se šujejo gla-sovi, izražajoči skrb, kako se bo ljudstvo preživljalo? Toča je le-tos napravila škodo. Živina bi morala biti glavni vir dohodkov za kmetovalca, pa ji je cena strahovito padla. Odkod bodo jemali ljudje za živež in za stra-šne davke? Cerkljanski zidarji so hodili včasih v tuje kraje in so mnogo prislužili. Sedaj je to odpadlo. Moje obdelujejo zem-ljo, da bi obvarovali pred lakoto sebe in družine, fantje pa so ali s trebuchom za kruhom v fran-coske in belgijske rudnike.

Novi kruh so vprileči izdelo-vati v Julijski Krajini z dnem 26. sept. Cena kruha za kom-ado po 200 gramov, je določena za kilogram na 2.90 lire.

Aimee je odigrala novo sceno na sodišču

Nagnala je pričo z lažnikom in zapustila sodno dvorano. Raz-prava je bila pretrgana.

Los Angeles, Cal. — Duhov-nica Aimee Semple McPherson je v torek zopet pretrgala raz-pravo pred sodiščem. Napadla je pričo z lažnikom, kasneje pa je enostavno vstala s sedela in od-šla iz dvorane. Njen odvetnik in sodni sluga so ji hoteli zastaviti pot, toda Aimee jih je pahnila od sebe in šla. Sodnik Blake je poklical predse njenega glavnega zagovornika W. L. Gilberta in mu zabili, da zaenkrat oprosti obtoženko, toda to se ne sme več zgoditi; ako še enkrat uprizar-ka takega, bo kaznovana radi žaljenja sodice. Nadaljevanje razprave se je nato odložilo na četrtek.

JAVNA GOVORNICA

Glasovi članov S. N. P. J. in

čitateljev "Prosvete".

O posetu v staro domovino. — Eveleth, Minnesota. — Bila sem na obisku v starem kraju, ka-mor sem odpotovala dne 6. ju-nija. Potovala sem po franco-ski prekoceanaki liniji s par-nikom "Paris." Vožnja mi je bila povolji, kajti na ladji je bilo precej slovenskih Američanov ter domačinov in—kar je zelo važno—imeli smo dobro postrež-bo.

Dne 21. junija sem že videla belo Ljubljano. Tam sem k sre-či našla na prijatelja g. Aloj-zija Huca, železniškega uradni-ka na glavnem kolodvoru, ki nam je razkazal vso Jugoslavijo in še Italijo. Dne 4. julija sem prišla v rojstni kraj—na Mali Osoinik. Ne morem popisati, kako je clo-vek vesel, ko po dolgih letih za-gleda rojstno hišo. Takega sprejema tudi pričakovala ni-sem. Priredili smo namreč ame-riški praznik na 4. julija in ime-li so veliko veselico. — Veselo iz-nenadna sem opazila, da meni velja napis v venčih in zasta-vah: "Bog živi našo Amerikan-ko!" V vrsti so stali fantje in drugi vrsti dekleta. Mlado dekle mi je prineslo lep šopek svežih cvetlic s slovenskim trakom in napisom: "Srčne pozdrave vseh navdušenih naših vrli Amerikan-ki." Solza se mi je utrla v o-čeh, tako sem bila vesela; od-ganujta smo začeli vsi jokati na glas. Po veseljem sprejemu smo skupno odšli k bogato obloženi mizi in po okrepčanju je sledil ples z veselo zabavo. Končali smo v temni noči. Veselega do-godka ne bom nikoli pozabila. Vsem se prisrčno zahvalim in upam, da bomo čez dve leti zo-pet obhajali ameriški praznik na Malem Osoiniku. Lepo se zahvalim vsem za postrežbo in naklonjenost.

Odšla sem zopet v Ljubljano. Ostala sem tam precej časa in dopadlo mi je zelo. Počutila sem se kakor doma. Opisati pa mo-ram nekoliko o težavah ame-riškega Slovence, ki ni vajen do-mačih izrazov in običajev, ko pride v domovino. Stanovala sem v Mikločevem hotelu. Zgo-daj zjutraj so že zvonili zvoncei po sobah. Nekega jutra bi bila rada dalj ležala, pa pride zjutraj strežnik in potrka na vrata z naročilom: "Prosim, gospa, kaj pa želite?" Zmešali so se bili zvonci. Odgovorila sem: "Saj nisem jaz 'ringala'!" Ni razu-mel. Zaporedoma je pohanjal, kaj želim. Bila sem že v zadre-ži in premišljala, kako naj ga odpravim od vrat. Slednjič sem se spomnila in mu pokazala na električni gumb. Pritisnila sem nanj s prstom in dopovedovala, da jaz nisem nič tako—(ringa-la). Razumel je, kar sem hote-la povedati.

Po mestu sem doživela vsako-vrstne zabave. Prav lepo se za-hvalim prijateljem v Ljubljani, ki so mi iskali naklonjenost, zlasti g. Huca, ki mi je razkazal veliko zanimivega. Sedmega avgusta sem se poslovila od Ljubljane in vseh domačih ter se podala nazaj proti domu v Ameriko. Teško mi je bilo za-pustiti domači kraj, da tega ne morem popisati.

V Havru je stal zasidran par-nik "Paris" in ni mogel odpoto-vati, ker je bil nekaj potr. Od-peljali smo se z drugim, parni-kom "La Savoy." Na tem par-niku pa Američani nismo vži-vali posebnih prednosti. Fran-cozi so imeli več voljave. Moja koleginja je bila bolna in šest dni ni mogla razen sadja živjati ničesar. Zanj sem šla prosit postrežnika, naj mi da kaj za bolnika. Zadel se je: "No frä-tora Amerika." Deveti dan po-tovanja po nemirnem oceanu je postrežnik prinesel pri obedu krošnik in na njem dolar, da mi podarimo napitnino, predno

proti pastirci in zato se toliko zanima za ta slučaj. Ryan je pa parkrat izgubil potrpežljivost in zabrusil nazaj Gilbertu, da on mu ne bo pokladal besed na nje-gov jezik. Rekel je tudi, da je od prvega dne preiskave bil pre-pričan, da je Aimee hinavka in aleparka. Nato je Aimee, ki je bila jezna, da je kar kipele v njej, zakrčila na ves glas: "Lažnik!"

odidemo s parnika. Takrat pa sem prišla dotični krošnik in ga odložila stran, rekoč: "No frä-tora frant!" "Kakor se posodi, tako se vrne." Grdo je pogledal in šel.

Zahvaliti se moram še Eve-lethčanom, ki so se nasolili v Cleveland, kjer so mi priredili veliko partijo. Podala sem se v Juleth in tudi tam bila dobro postrežena pri rojakih. Mr. Kajnce me je od tam peljal v Chicago k družini Ahean. Cel teden smo imeli dosti zabave. Hvala vsem rojakom v Chicagu, katerih naklonjenost sem vži-vala.

Po dolgem potovanju sem prišla srečno domov. Po starem kraju mi je dolg čas in tako tudi po domačih zabavah. Pri nas še trka zima na vrata.

Pozdrav vsem članom S. N. P. J.—Mary Jane.

Kake so koristi delavske stro-kovne organizacije.

Collinwood, Ohio. — To pot se moram pa malo pohvaliti. Ne da bi hvallil sebe, temveč veliko N. Y. C. železniško družbo, ki je tako zelo radodarna, da nam je povišala plačo za cele tri cente na uro. Ne maram hvalliti no-bene korporacije, kajti vsaka nerada poviša plačo svojim u-slubencem in tega ne stori, če le ni primorana. Ako bi danes ves proletarijat vedel za ono si-lo, bi gotovo ne bilo toliko de-lavcev brez dela. Kompanija, ki bi najrajši znižala plačo, bi nikoli ne dala poviška, toda pri-siljena je, ker v ozadju je tista močna sila, delavska strokovna organizacija. Dasi pravijo, da Ameriška delavska federacija ni zanič, tega ne morem prizna-ti. Delavska je! Če bi še te ne bilo, bi bili še bolj pogubljeni. Kadar mačka ni doma, misl ple-šejo. Tako je z vsami podjetni-ki na železnih, po rudnikih in tovarnah, v Ameriki ali v Evro-pi. Ako bomo delavci zameto-vali svojo organizacijo, bomo zametovali samega sebe. Če jaz podpiram organizacijo, ki sem že star in prišten, zakaj bi ne podpiral mladi delavci, na ka-tere bodo potomci z zaničeva-njem gledali, ker so zanamarjali sebe in svojo zaščitnico. Otroci bodo rekli: Naš oče je bil v or-ganizaciji, zato gremo še mi. Če je bila za očeta koristna, bo za nas tudi.

Pravijo, da imamo slabe vodi-tele. Dobro! Tudi to se po-pravi. Kadar je letna seja, gremo na sejo vsi in si izbere-mo dobre voditelje. Samo a kritiko ne bomo prišli daleč. Za-to naj pristopi v unijo vsak, kdor še ni član. Če nas bo ve-liko, bomo bolj napredovali in več dosegli! Ne bo tako, kakor je bilo lani, ko je kompanija izdala naznanilo, kdor hoče delati ob nedeljah za ravnolo plačo ka-kor druge dneve, naj se javi v pisarni. Ni bilo lepo od delav-cev, ko so napravili tako napa-ko, da je bilo več zapisanih za delo ob nedeljah, kakor jih je kompanija rabila. Mislate, da stili a tem koristili sebi? Kori-stili ste le kompaniji in poleg tega še oškodovali druge delav-ce.

Veliko važnost moramo torej polagati na unijo in na vodite-lje. Naš glavni zastopnik je navdušen klerikalec in kot tak ne more zastopati naprednega delavstva. Ako ni danes zastop-nik politično organiziran, ne more delavstva pravilno zastopati. Zato kličem tiste, ki ste danes svobodomislec, pristopite k uniji. Kadar bo letna seja, damo take ljudi iz odbora.

Bratski pozdrav! — A. Mrav-lje.

Organizacija podjetnikov v bo-ju proti delavcem. Veselica "Slovenije".

San Francisco, California. — O delavskih razmerah iz San Franciscu in okolice nimam po-ročati kaj dobrega, pač pa na-robe. Delo težko dobi posebno oni, ki pride od drugod sem iskati delo. Delavce zasluži le toliko, da se preživijo; veliko je takih, ki se težko ne zaslužijo. Življenjske potrebine se ved-no višajo, a plače so iste in v nekaterih slučajih še manjše kot so bile pred par leti.

voditeljev industrijske družbe, se bo še vlekla precej časa. Ne-kateri podjetniki, ki so imeli vpolnene unjake tesarje, so do-bili ukaz od mr. Boytona, ravnatelja Industrial Association, da morajo odsloviti vse unjake delavce, če hočejo, da jim ne ustavijo naročil za stavbne po-trebačine. Čitatelji se bodo morda čudili, kako da more to biti, toda tako je v resnici, ker Industrial Association kontrolira večinoma vse trgovce, ki raz-pečavajo stavbni material. De-lavstvo v San Franciscu ima v Industrial Association zelo mo-čnega sovražnika. Treba mu go-postriči peruti. Po mojem mne-nju imamo ravno sedaj zelo do-bro priliko, da jim pokažemo svojo moč. Novemberake volitve se nam bližajo, torej je naša dolžnost, da rabimo svojo volilno pravico ter izvolimo na-še moše v javne službe, take, ki so v resnici prijatelji delavstva. Edino na ta način zadamo usod-nen udarec izkoriščevalcem de-lavstva.

Dne 17. oktobra bo tukajšnji izobraževalni in dramski klub "Slovenija" inc. praznoval četrto obletnico svojega obstanka z veliko vinako trgovijo, ple-som in predstavo v Eagle's Au-ditoriumu. Kot izgleda bo le-tošnji program prekosil vse prejšnje. Program se prične točno ob 1.30 popoldne s šolo-igro "Ljubosumnost". Na pro-gramu imamo tudi pevski zbor kluba "Slovenija", ki bo zapel par narodnih. Nato nastopijo Anton Tomšič in sinovi ter dru-gi domači talenti. Anton Tomšič je še precej v spominu roja-kov od zadnjega nastopa, toda sedanjí bo pa prava ribniška komedija. Igra "Ljubosumnost" je tudi polna smeha in krohotu in upam, da bodo igralci in igralke dobro rešili svoje vloge. Ob štirih se prične vinaka trga-tev in ples ter bo trajalo do pol-noči. Izvratno godbo bosta igrala dva unjaka orkestra pod vod-stvom dobro znanih "Jazzistov" Josepha Jackevicha in L. Judri-cha, oba člana Slovenije. Ples bo v spodnji in v zgornji dvo-rani. Pečlarji bodo imeli lepo priliko za poroko, nezadovoljni pa za razpoko, in vse to samo za deset centov. Vstopnina je samo 50 centov za osebo. Ude-leženci v narodnih nošah so vstopnine prosti.

Rojaki iz San Franciscu in okolice ste uljudno vabljeni da nas polnoštevilno posetite, ker zabave in veselja bo dovolj za stare in mlade. Ves doček od veselice je namenjen v prid Slo-venškemu domu v San Francis-cu. Ne pozabite torej: v nede-ljo dne 17. oktobra v Eagle's Auditoriumu na 275 Golden Gate ave. — Anthony Kastel-lic.

LISTNICA UREDNISTVA.

V. L., Cleveland, Ohio.—Vi ni-ste poslali članka, ampak prispe-vek za Zarkomet. To je velika razlika.—Pozdravi!

RAZNO

Hudič je je obsedel. Primi-tivnega človeka težko prepriča, da je vraza le izrodek ljudske domiljalje, vezana na čudne ele-mente bojazni. Tako verujejo preprosti ljudje še danes pone-ko v hudiča in coprnice, če pa teh manjka, pride na vrsto mora ali kaj drugega. Čestokrat je v takih primerih velike važnosti tudi religiozna dispozicija člo-veka.

V Scarperiji poleg Florence al je neka ženska ubila v glavo, da jo je obsedel hudič. Skušala je ganati nesnago, pa ni uspe-la. Iskala je pomoči pri duhovniku in zdravniku, a ne ta, ne oni je ni mogel prepričati, da je le iz-tež fikane ideje. Pripovedovala je ljudem neprestano nove prav-ljice, ki si jih je izmišljala nje-na bolna fantazija. Zdal jo je hudič pograbil in jo nesel nad oblake, zdaj je prišel črni duh nad njo v obliki preslica itd. Slednjič je je neka sonda pove-dala, da se bo satana iznabla, samo na ta način, če se—obsed. Nasvet je takoj zalegel. Lahko-verna ženska je šla v avliji, vza-la močno vrv, jo pritrdila na klin in si jo zadržala okrog vr-tu. In hudič se je res izsli! nje. Ljudje so jo našli čez par ur mrtvo.

Križar

Angleški pisatelj Louis Adamič.
Poslovenil I. M.

VI.

Spomlad leta 1923 sem bil zopet v Los Angelesu v častni-karaki službi. Moje prvo novo opravilo je bilo, da posetim pri-stanišče v San Pedru in poma-gam drugim reporterjem poro-čati o stavki, katero je takrat začela organizacija I. W. W.

"Wobblji" so ustavili delo v luki. Teden dni se ni premak-nila niti ena ladja. Nihče ni iz-kladal tovara. Lastniki parni-kov so bili presenečeni vsled ra-dikalnega gibanja, ki je naen-krat vstalo s tako silo. Zahteve stavarjev so bile grozno "pro-tiameriske"; zahtevali so odpra-vo antisindikalističnega zakona, izpustitev političnih jetnikov, boljše plače in odpravo uposa-velne agenture v pristanišču, katero so nazivali "trg za suž-nje". To je bilo strašno. Kaj je storiti? Stavka mora biti zlo-mljena! Policijski načelnik iz Los Angelesa (San Pedro je del tega velikega mesta) je do-bil ukaz, da zdrobi štrajk. Na-čelnik je hotel izvršiti ukaz, am-pak njegova naloga ni bila lah-ka. Stavarjev je bilo dva ali tritisoč in bili so dobro discipli-nirani, treni; niso se dali za-peljati k izgredom.

Bila je napeta in zelo zani-miva situacija. Prišel sem v San Pedro baš tisti dan, ko je bil Upton Sinclair aretiran in vržen v zapor, ker je skušal na

privatnem prostoru čitati ame-riško ustavo. "Tukaj ne bo nič s to stvarjo!" je rekel policijs-ki načelnik.

Ulice so bile polne "wobbl-jev" in uniformirane ter tajne policije, nemirov pa ni bilo. Stavarji so hodili gorindol po cestah prekrivanih rok na prah in napetih, reanirih ter treznih obrazov, policaji pa so hodili za njimi in jim neprestano govo-rili: Idite, idite!

Ko je policija odpeljala Sin-claira in njegovo družbo "pa-sadenških bledorčarjev" iz mesta, sem se napotil po nati-čeni ulici, ki se nahaja med ho-teli, cenovnimi prodajalnici, jedilnicami in biljardnicami; med vrati ene zadnjih sem opazil "Rdečega" O'Neila, "wob-bljakega" govornika, katerega sem s Lonie Burtonom vred sre-čal zvečer tistega petka pred tremi leti. Trenotek pozneje zagledam Burtona, ki je prišel iz biljardnice in hotel nekaj go-voriti s "Rdečim".

"Glej, glej, glej!" Njegov o-bras se je zaavrtel, ko sem jaz stopil k njemu. Krepko je stis-nil moje roko. Išedel je moč-najši, zdravejši in mlajši kot takrat, ko sem ga zadnjič videl; njegove oči so pa gorele s čisto evangelijsko lučjo. Nedvomno je bil delaven v I. W. W. in morda je bil eden organizatorjev stave-ke. Spomnil sem se, kako ga je "Rdeči" O'Neil fasciniral ti-sto noč pred tremi leti. Njego-va natura se je hitro prilagodila takim stvarim. Idealist — sa-njač — vizionar — nepopoln-ljiv socialni romantik!

Dal mi je svoj naslov rekoč, da bo doma ob enajstih, "ako ga prej ne zapro." Niso ga zapri-li prenočit sem pri njem. Po-vedal mi sem, da sem v službi časopisa iz Los Angelesa; to je moje prvo delo v novi službi. Ta novica ga je malo zaskrbel-a, vendar je dejal med nasmehom, da upa, da ne bom poročal laži o I. W. W. in o stavki kakor delajo drugi poročevalci.

Govorila sva pozno v noč. Silno me je zanimal, bolj kot štrajk. Polagoma sem ga ume-val in začel s njim simpatizirati. V prejšnjem letu sem čital mo-derna psihološka dela v toliki meri, da sem si lahko pojasnil Burtonovo uganko.

Kako je mogoče, da človek posveti vse svoje življenje boju proti krivicam in nesodobno-stim, medtem ko drugi človek, ki istotako nosi božjo podobno-ket prvi in gleda iste krivice, se ne zmeni za boj? Vzemite Bur-tona in mene. Burton kar gori hrepenenja, da bi povzdigi-nil in izboljšal ves svet ter izbi-ral neštete forme zla in tragi-dij, dočim jaz, dasi se zavedam zla in tragedij, nimam toliko te-ga hrepenenja.

Razlika med Burtonom in me-nej je v najini osebnosti, izven kraja zavednih mentalnih pro-cesov. Moje mnenje je, da on si ne more pomagati, da ne bi bil bojevit radikalec in agitator, kakor si jaz ne morem poma-gati, da sem bolj ali manj indife-renten napram razmeram, ki so v njem izvalile odpor in akcijo. Bil je proklet ali blagoslovljen — kakor vzamete — z rahločut-

nostjo napram žalostni strani življenja; medtem ko sem jaz bil proklet ali blagoslovljen — ka-kor hočete — s tope naturo, ki se najbrž ne odzove isti žalostni strani. Burton je posvetil svo-je življenje zdramljenju velike, napol mrtve mase človeštva, do-čim sem mu jaz rekel: "Lon, kakaj se trudiš, da bi dal žabi peroti, saj vidiš, da je mala beštja povsem zadovoljna v blatu in smrkliju svoje mlake?"

Govoril je odkrito o sebi, to je o svojem pojmovanju giba-ja I. W. W., delu v organizaciji in svojem stališču napram isti. Dal mi je grafično sliko o svoji utopiji, katere me je resnično prelinita s svojo lepoto — kakor prelina človeka krasna pesem. Grandiozen sen — sen, ki se morda lahko uresniči čez tisoč let, medtem ko jaz na neurečo živim v realni nedanosti. Do-padel sem si. Bil je boljši, da-si ne morem, kot jaz.

Drugi dan je policija začela loviti "wobblje", katere je stis-la v vlak in jih poslala v zapo-re v Los Angelesu. Biti član I. W. W. je pomenilo zločin na podlagi zakona proti kriminal-nemu sindikalizmu. Vsa časa med pogonom so "wobblji" pre-pevali svoje pesmi.

"Bog" je vzkliknil mladi po-ročevalac. "Najrajši bi šel med nje in pel s njimi. To je duh!" Med aretiranimi je bil — ka-kor sem kmalu izvedel — tudi Lonie Burton. Policija ga je naložila na patrolni voz s "Rde-čim" O'Neilom in dvema ali tre-mi drugimi vodiljimi vred.

Stavka je bila združljiva. Po-slušni in udani "roboti". Mi so pustili delo iz stajahu pred bom-bami, so se vrnili na pomole in pami, so se začeli zopet premi-kati. Pristanika San Pedro je bilo rešeno, dasi je moralo v ta namen zašano stisniti iz ame-riške Unije. Policijski načelnik je prejel zlato urno verišico v priznanje, ker je tako siljano izvršil svojo nalogo. Poleg te-ga so mu pili slavo v listih in na prižnicah. Neki kristjanski pridigar ga je primerjal s George Washingtonom in Abra-ham Lincolnom! Lonie Burton, "Rdeči" O'Neil in ducat drugih, ki so se sdeli oblastem inteli-gentni in veled tega nevarni, je pa bilo "oddranih" in San Quo-tin za štiri do deset let.

Obliak sem Burtona v okraj-ni ječi par dni prej, predno so ga odpeljali v državno jetnišni-co. Ali mu morem kaj poma-gati? Bil je bivši vojak, ran-jen v vojni in odlikovan od Francije; morda bi mu pomagal njegov vojni rekord. Toda — ne! On ni hotel nič slišati o tem. Moja sugestija ga je celo razsillala. Burton se ni hotel aklesovati na svojo vojaško služ-bo. Šram ga je bilo, da je sploh bil prostovoljec! In naposed: saj ne bi nič pomagalo. Nje-gov "greh" je prevelik.

(Konec jutri.)

DA SKUŠAS DOBRO PI-VO, PRVI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v naši zbirki, kmeti, sladkor in vse druge potrebščine. Poslušajte in se prepričajte, da je doma pri nas kmeti vreden in ugoden in najpo-slednji.

Grešnik, stekleničar in v pre-dajalno kmetijsko doma primarni po-srednik pri vseh naročilih. Pitate se informacije na:

FRANK OGLAR.

2401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Ali želiš imeti pravilno pisanje in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovar", katere je izdal in ima na prodaj Književna matice S. N. P. J.

KAMELJ EGNE.

razkušajte in boste se od-slovi s pravim okusom zdravila

Severa's Cough Balsam.

Je priporočeno zdravilo totem zadnjih 60 let; vsled tega je preizkušeno.

Cena 25 in 50 centov.

Vselej je na voljo v lekarnah.

W. F. SEVERA CO., 2300 NORTH AVENUE, CHICAGO, ILL.

Ameriška zgodovina v oktobru

II.

16. oktobra, 1859. John Brown vstaja. — John Brown, doma iz Connecticuta, se je že v svoji mladosti navzel sovraštva proti suženjstvu. L. 1834 je sklenil ustanoviti šolo za za-morce, misleč, da se bo njihova osvoboditev dala doseči, ako se jim nudi izobrazba. L. 1839 so se vsi člani njegove družine za-rotli s slavnostno prisego, da bodo pomagali odpraviti suženj-stvo. Tekom naslednjih desetih let se je v njem utrdilo nazira-nje, da je nasilje potrebno in upravičeno za dosegajo cilja. Prvotno je nameraval zavzeti s pomočjo oborožene sile neko silno postojanko v gorah in od tam izvrševati napade v soso-bščino za osvoboditev tamošnjih zamorcev. Najprej ni mislil na kak napad proti vladi in večina severnih abolicionistov (prista-jev osvobodjenja sužnjev) je podpirala njegov načrt. Ali prvotni načrt ni bil izveden. Brown je vzel v najem neko farmo blizu Harper's Ferryja v Virginiji, kjer se je nahajal arsenal federalne vlade. Dne 16. oktobra je s 19 pristaši, petori-ca izmed katerih so bili zamorci, presenetli posadko, zavzel arse-nal in se polastil vasi. Prebivalci so se oborožili, napadli Brow-na, ustrelili nekoliko njegovih ljudi in obkolili ostale. Prihod-njega dne je stotnik Robert E. Lee (kasnejši poveljnik konfe-dericancev) prišel s stoletno vo-jakov iz Washingtona. Brown se je boril, dokler ni bil smrtno ranjen. V obravnavi, ki se je proti njemu vršila v sodišču države Virginije, je bil Brown obsojen na smrt in obsojen v Charlestonu, West Virginia. Ta zadeva je vzbudila ogromno sen-zacijo širom vseh Združenih držav in je brskone pospešila izbruh civilne vojne. Tekom te državljanske vojne je v federal-ni vojski bila jako popularna neka pesem, ki je imela sledeči pripev:

John Brown's body lies
a-mouldering in the grave
But his soul goes marching on.
(Telo John Browna trohni v grobu, ali njegova duša koraka naprej.) Teda so nekateri sma-trali Johna Browna za mučeni-ka, drugi pa za razbojnika. Kas-nejši pisatelji sicer ne odobra-vajo njegove vstaje, ali častijo navdušenje in energijo, s katero se je boril za to, kar je smatral za pravilno.

Dne 18. oktobra, 1867. — Na-kup Alaske. — Do l. 1867 je bila

Alaska ruska last. Ruska vlada pa je bila mnenja, da ji ta po-sest preoddaljena za dobro upra-vo in, ker se je bala, da jo An-gliška zasede, je opolnomočila svojega poslanika v Washingtonu, naj obvesti vlado Združenih držav, da bi bila Rusija voljna prodati Alasko Združenim drža-vam. Ameriška vlada je tako sprejela ponudbo in v enem sa-mem sestanku je bil ves spora-zum dogovorjen. Kupna cena je bila določena na \$7.200.000. Po-godba je bila takoj predložena senatu, kjer je provzročila veli-ko presenečenje, ali je bila konč-njo sprejeta. V poslanski zbor-nici je bilo več zamude. Člani zbornice se niso mogli takoj prepričati, zakaj bi se moralo plačati sedem milijonov dolarjev za zmrznjeno puščavo v skrajnem severozapadu. Po-godba pa je bila ratificirana in Alaske je bila izročena v last Združenih držav. Ta nakup ni bil nič kaj popularen v občin-stvom, ali čas je pokazal, da so Združene države napravile s tem nakupom jako dobro kup-cijo. Iz Alaske je l. 1922 prišlo skoraj 35 milijonov dolarjev na

ribah, tri milijoni in pol dolarjev na košah in za \$6.600.000 zlata. Skupna vsota blaga je v tem letu znašala 58 milijonov dolar-jev, kar je v enem samem letu osemkrat toliko kot vsa kupni-na, ki so jo Združene države pla-čale za Alasko. — F. L. I. S.

NA PRODAJ JE POSLOPIJE z gostino in vse opremo sob in drugega v areditu Slovenske naselbine v Milwaukee, Wis. Cena nizka. Vzrok prodaje je bolezen. Za nadaljna pojasni-la pišite na naslov: POSLOPIJE, 2357 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

"AKO MI LJUDJE LE VEDELI kako hitro "Severa's Eako zdravi su-bele ispahke, jaz sem gotov, da bi ne rabili ničesar drugega," piše Mr. Mike Dzedzel, Pellston, Mich. "Jaz sem trpel več mesecev su-bele ispahke, ne-beno zdravilo ni nič pomagalo, dokler nisem naročil Severa's Eako. Takoj po prvi uporabi so su-bele prene-hale in v kratkem moja koža je bila zdrava." — Kupite 50 centov lonček Severa's Eako mazila pri vašem le-karnarju. W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa. — (Adv.)

Agitacije za "Prosveto"

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

Ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCY — izvrstna krasna knjiga, obsega 692 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00
Slovensko-Angliška Slovnica — zelo poučna in lahko raz-umljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00
Zakon Biogenesije — tolači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50
Pater Malaventura — V Kabejce — zanimiva povest iz življenja ameriških franciskancov, in doživljaj rojaka, iz-vrstno spopolnjena s slikami...\$1.50
Zajednici — resnična povest in prava ilustracija dolej skri-tega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75
Jimmie Higgins — krasna povest, ki jo je pisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00
Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 352 strani mehko vezana, stane samo...50c

KNJIGE KNJIŽEVNE MATICE SE DOBE pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih, namreč dosejati jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:

William Sitar, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Anton Jančevič, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Anton Bekal, 727 E. 157th Street, Cleveland, Ohio.
John Križman, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio.
Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.
John Rimac, 5555 Russell St., Detroit, Mich.
Frank Stolar, 13705 St. Aubin, Detroit, Mich.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.
Proletarec, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Ali pa pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2357 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in sboče, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, ang-liškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNISKO DELO PRVE VRSTE

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2357-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA

IVAN MOLEK: HRBTENICA

Drama v treh dejanjih s prologom in epilogom.

(Dolje.)

LUCA. To je vse lepo. Tako govori Dvor-šek in ti si se naučila od njega. Jaz pa sem čula gospoda šupnika v cerkvi, ki je rekel, da pošteni in krščanski delavci se ne puntajo.

ROZI. Seveda je rekel, ker mu je kompa-nija postavila cerkev!

LUCA. Jojmenasta, Rozi, ti si cela brez-verka! Tako mlada — pa že brezverka.

ROZI. To ni nobeno brezverstvo. Lahko imam vero v svojem srcu. Ni treba, da bi jo kazala vsakomur kakor žid svojo robo.

LUCA. Takva vera je zanič. Vera mora biti tudi na jeziku.

ROZI. Seveda, posebno če je treba s vero na jeziku loviti moša!

LUCA. Ali misliš mene? Briga me moš! Lahko bi se bila omočila v starem kraju, ko so fantje brečali okrog mene kakor čmrlji okrog medu, pa jih nisem marala! Razumeš?

ROZI. Razumem. Tukaj pa ti brečliš, pa te oni ne marajo! — A potolaži se, Luca. Čajnar te gotovo vzame. Zda bo bogat in morda bo še za bosca. Priden moš, ki počiva, kadar drugi delajo in dela, kadar drugi stav-kajo...

LUCA. Ah! Zakleli ste se, da me požre-te! (Zbeži v hišo.)

KATI (iz hiše). Kaj postopaš tam, Rozi? Ali tudi ti stavkaš? Ne bodi kot stari, ki zdaj res misli, da je bolan. Ne gane se iz hiše. Pri mizi sedi in trobi na steklenico pa pridiguje, kako ljubi ves svet.

ROZI. Ne jesi se, mama.

SELJAN (pride za njo dobre volje). No, kam si ušla, stara? Pusti onegavljjanje, danes debatiramo o naših pravicah in o vsem tem...

KATI. Ne pozabi, da si bolan.

SELJAN. To je moja zadnja skrb — me še ti spomniš. Vidiš, Kati, tale naš majhen svet bi bil velike lepši in boljši, če bi ti malo manj godrnjala in pikala. Včas si mislim, da bi bil tudi v naši hiši potreben kak štrajk...

KATI. Da, tvoj jezik in tvoje grlo bi moralo enkrat zaštrajkati! Tvoja modrost je itak zmiraj na štrajku. Zakaj se enkrat ne odločiš za to ali ono stran? Kak moš pa si ti?

Na primer v Rozini zadevi. Vsa kuma, ki se ti laaka — in laakajo se ti vsi — dajš korajžo, da lahko lazi za tvojo hčerjo.

SELJAN. Hop, hop. Kati moja stara, to pa ni res! V tej zadevi ne bom odločeval jaz, niti ne boš ti, pač pa bo odločila Rozi sama, ki ni več baby. Ali ni tako prav, Rozi?

ROZI. Prosim, prepustita to zadevo me-ni!

KATI. Jaz ti šelim dobro, Rozi, zato me poslušaj. Sredi si spet bila s Dvoršekom. Lu-ca mi je povedala, ker ona vse vidi in čuje. Čeden fant, ne rečem nič, dasi poln svojih muh. Te muhe ga bodo minile. Sodbna nas starejših je, da vse muhe minejo človeka, ka-dar pride v leta. Čemur jaz nasprotujem, je to —

ROZI. — — — Je to, ker je Dvoršek maj-nar!

KATI. Da, ta je! — Samo majnarja ni-ker, Rozi!

SELJAN. Hehehe! Vidiš, Rozika, tudi ti moraš zdaj štrajkati. Vsa kuma lahko ljubiš,

samo rudarja ne. Štrajk proti rudarjem! Pra-vzaprav, če kaj vem, je to bojkot. Uboga Rozika!

KATI (oponastaje). Uboga Rozika! — Oj ti trapa! Ti se pa lepo brigaa za bodočnost svoje hčere!

ROZI. Žal mi je, mama, ampak v tej stvari moram biti na očetovi strani. Razu-mem vas. Lepo je, ker mi želite, da bi težko ne delala in ne prala zamazanih rudarških oblek in da bi ne bila vedno v skrbeh za možovo var-nost. Ali prosim vas, vsak delavec ali umaše obleko, v kateri dela in tovarniški delavec je tudi izpostavljen mazinim telesnim nezgodam. Vse to pa še ni glavno. Glavno je to: jaz ljubim Dvorška. (Odide v hišo.)

SELJAN. Dobro ti je povedala! In jaz je nisem naučil tega. Bogvedi kje se je naučila tako lepo govoriti... tako pametno, mo-dro. Ponosna, ponosna bi morala biti na tako hčer — you bet your life — mesto da jo vedno pikaš. Taka hči ne zraste na vsaki hruški, in ti, teslo babje, še ne veš kaj imaš. Zda sem pa jezen, čeprav te imam rad.

KATI. Him, jaz pa nekaj dam na tvojo jezo!

SELJAN. Vem, da ne. Pa daj vsaj nekaj na svojo hčer. Vidiš, rada ga ima — in kaj moreš ti? What the hell you gonna do?

KATI. Ah, pojdi se solit! Pojdite se so-lit vsi skupaj! (Pavza. Gre v hišo; na stop-nicah se obrne.) Nekaj dobrega je pa le na-rediti la štrajk: bo manj umazanega perila... (Odide.)

SELJAN. Na, tu jo imaš! Umazanega perila bo manj. Take so naše ženake, Bog jim grehe odpusti!

(Dvoršek, Zagar, Bingelj in Kopitar pri-dejo s deane v glasnem prepiru.)

BINGELJ. Ali si še bolan, Seljan?

SELJAN (se postavi po vojaško). Po-korno javljam, da moja oficijelna bolezen še traja. Kaj pa štrajk?

DVORŠEK. Stavka se je komaj začela. Komaj smo se ogreli v bitki, nekatere malo-dušne ljudi je pa že zazeblo.

BINGELJ. Govori s nami čikaški ali ka-kor hočeš, jaz nimam upanja na zmago. Ka-kor sem rekel med potjo: teden dni počakam, potem pa nič več.

KOPITAR. Unija ni priznana. Teško pojde.

BINGELJ. Šerif je oborožil deputije in odpodil pikete od šahta. Morda pride še mi-lica.

ZAGAR. Puške in bajoneti ne kopajo pre-moga. Lahko pride armada vse Amerike, če smo mi slojini, bo premogovnik počival.

KOPITAR. Izdali bodo "indžunkšen" in nas istirali iz teh bajt, ki so kompanijske. Kam pojdemo?

ZAGAR. Postavimo šotore — saj ne bo-mo prvič. Delavci iz drugih krajev nam po-šljejo živil, obleke in denarja.

BINGELJ. Danes jih je šlo mnogo nazaj na delo. Dugan je hudčič. Dobro zna peti na usesa.

ZAGAR. Kdo je šel na delo, na akebako de-lo? Oni trije pokvečeni Italijani tam s rebri, nekaj zapitih Iroev in Slovakov ter dva Lič-na, tista, ki se drži, da ne znata do pet šteti. Imajo Slovencev je seveda naš evangelist Luka Čajzar in pa še nekaj njegovih jogrov, katerih ne vidiš nikjer kot v jami, šganjarni in cerkvi. Lepa kompanija! Rad bi imel njeno fotogra-fijo.

(Dolje prihodaj!)